

Kalotaszeg helyismereti könyvészete

Ma is időszerű Széchenyi mondása: „Inkább akarom ismerni a szomszéd falut, mint céltalanul bolyongani a nagyvilágban.” Könyvtárainkban és könyvkereskedéseinkben olvasóink egyre gyakrabban érdeklődnek helytörténeti könyvek iránt, egyre többen igénylik a tájmonográfiákat. Az emberek érdeklő a szülőföldjükről vagy munkahelyükről szóló irodalom, egyre többen igyekeznek megismerni lakóhelyük múltját, természeti szépségeit, gazdasági értékeit.

A tájmonográfiák alapja a helyismereti bibliográfia, hiszen minden tudományos munka összeállításakor első lépés a kérdéssel foglalkozó irodalom tanulmányozása. A helyismereti bibliográfia összegyűjti mindazokat a műveket (önálló könyveket, füzeteket, folyóiratokban, évkönyvekben, naptárakban megjelent cikkeket), melyek bizonyos területre vonatkoznak. Ugyanakkor választ ad arra is, hogy miről nem írtak, milyen kérdéssel nem foglalkoztak, mi vár további feldolgozásra.

Kalotaszegről sokan és sokat írtak. Eredeti népművészete, színpompás viselete, díszes faragásai és csodálatos varrottasai mindig témául szolgáltak. Ezt a gazdag és változatos anyagot igyekeztem összegyűjteni.

Mindenekelőtt e vidék pontos földrajzi kiterjedését kellett megállapítanom. E tekintetben segítségemre volt Malonyai Dezső *A magyar nép művészete* című munkája, úgyszintén a Balassa József és Czuczsa János között lefolyt vita: *Meddig terjed Kalotaszeg?*

„Csucsától — Erdélyország egykori határától — Kolozsvárig és Váralmástól le Járáig, ez a mi külön világunk, Kalotaszeg” — írja Kós Károly „választott szülőföldjé”-ről, melynek kultúráját őszintébben, áldozatkészséggel és önzetlenebbül senki sem szolgálta. Ezek szerint összeállíthattam Kalotaszeg falvainak névsorát, melybe felvettem a hovatartozandóság szempontjából vitás községeket is, mint Egeres, Jegénye, Gyalu.

Az anyaggyűjtést a kolozsvári Egyetemi Könyvtár szakkatalógusainak átnézésével, valamint az 1955—1958 között összeállított Kolozsvár város és az egykori Kolozs tartomány helyismereti anyagának tanulmányozásával, illetve a kalotaszegi anyag kiválasztásával kezdtem.

Ma már a legjobb szakkönyvtárak katalógusai sem tudnak teljes felvilágosítást nyújtani egy-egy kérdésben. Ezért növekedett meg a bibliográfiák jelentősége és használata. Tájbibliográfiánk összeállításakor nélkülözhetetlen, alapvető munka Bodor Antal: *Magyarország helyismereti könyvészete*, mely Erdélyre vonatkozó anyagot is tartalmaz. Értékes forrásként szolgált Sándor István: *A magyar néprajztudomány bibliográfiája* I. 1945—1954. II. 1955—1960, mely felöleli a külföldön megjelent magyar vonatkozású anyagot is.

A tájbibliográfiák legfontosabb forrásanyagai a helyi időszaki kiadványok, változatos, érdekes cikkeikkel. Átnéztem a Hunyadon, Bölöni László szerkesztésében megjelent *Kalotaszeg* (1890—1891), a *Bánffyhungar és Vidéke* (1899—1900) című hetilapot, a Kós Károly szerkesztette *Kalotaszeg* (1912) című képes hetilapot, majd a *Huedinul cultural, economic, social* (1925—1926) és a *Glusul Mofilor* (1926) című lapokat.

Gazdag földrajzi és néprajzi anyagot találtam a kolozsvári *Erdély* (1892—1948) honismeretű folyóiratban. Átnéztem és kicéduláztam a Kalotaszegre vonatkozó tanulmányokat a *Néprajzi Közlemények*, *Néprajzi Értesítő* és az *Ethnographia* című szaklapokból is.

A folyóirat-repertóriumok sok idővesztéstől mentik meg a kutatót azzal, hogy összegyűjtik és leírják a folyóiratban fellelhető munkát. Ezért tanulmányoztam az *Erdélyi Múzeum* repertóriumait Valentiny Antal és Entz Géza (1874—1937), valamint Váczy Leona (1938—1947) összeállításában, melyben főleg nyelvészeti és néprajzi anyagot találtam.

Fölhasználtam a *Studia Universitatis Babeş—Bolyai* (1956—1963 és 1964—1970) repertóriumát is; több geológiai, kevesebb biológiai és nyelvészeti tanulmányt találtam benne. Forrásanyagaim voltak: Bokor Gizella és Bokor Kis Anna államvizsgadolgozatai, a *Pásztortűz* (1921—1930 és 1931—1944) repertóriumai. Kelemen Ilona az *Erdélyi Helikon* cédulaanyagát bocsátotta rendelkezésemre. Forrásul szolgált 16 erdélyi folyóirat cédulaanyaga, amelyet a most készülő Romániai Magyar Irodalmi Lexikon részére jegyeztem ki; többek között az *Erdélyi Fiatalok*, *Hitel*, *Erdélyi Irodalmi Szemle*, *Napkelet*, *A Hírnök* és más lapokra vonatkozik.

Hogy Kalotaszeggel kapcsolatos adatgyűjtésből ne maradjon ki lehetőleg semmi, átnéztem Kelemen Lajos, Jancsó Elemér és Szabó T. Attila személyi bibliográfiáit, úgyszintén az egyetemi könyvtár katalógusában szereplő Kós Károly, Nagy Jenő, Faragó József, Kresz Mária, Vámszer Márta és mások könyveit. Figyelemmel kísértem a mai sajtót is.

Az anyag összegyűjtése nyomán arra a következtetésre jutottam, hogy kalotaszegi bibliográfiánk legrégebb könyve a Bartalis A.: *Notitia parochiae Jegenyensis*, 1794-ből. Sajnos, Ercsey József 1842-ben megjelent *Kalotaszeg rövid leírása* című könyvét nem sikerült megtalálnom. Viszont felhasználtam Kőváry Lászlónak *A kalotaszegi magyar nép Erdélyben* című munkáját (1854), mely először foglalkozik a kalotaszegi népviselettel, és színes képet is tartalmaz.

Az anyagot problémánként s azon belül időrendben csoportosítottam. Így maga a bibliográfia is Kalotaszeg egy kis története.

Mivel e vidéknek legjellegzetesebb a néprajza és a művészete, magától értetődik, hogy a leggazdagabb könyvészeti anyagot ezek a csoportok alkotják. Ezért szükséges ezekben az alcsoportok bevezetése is. A Kalotaszeggel kapcsolatos szépirodalom fejezetét csak hiányosan tudtam összeállítani, kiegészítése az irodalomtörténészekre vár.

Meg kell vallanom, hogy a több mint 330 feldolgozott munka közül a legmélyebb benyomást Kós Károly *Régi Kalotaszeg* című munkája tette rám. Mind tartalmi, mind művészi tekintetben — véleményem szerint — e bibliográfia legszebb könyve.

V. L.

Általános tartalmú művek

- Gyarmathy Zsigmond: Kalotaszeg újabb fejlődéséről. Kalotaszeg, 1890. 1. 3—5.
Vincze Ferencz: A régi Kalotaszeg. Kalotaszeg, 1891. 8. 67—68.
Gyarmathy Zsigáné: Kalotaszeg. Erdély, 1897. 19—21.
Vincze Ferencz: Kalotaszeg. Erdély, 1899. 39—43.
— Kalotaszeg. Kalotaszeg, 1912. 1. 4—5.
Kós Károly: Régi Kalotaszeg. Magyar Iparművészet, 1911. 157—215.
Kós Károly: Magyar-Bikal. Kalotaszeg, 1912. 11. 11—13.
Török Károly: Bánffyhunad. Kalotaszeg, 1912. 7. 4—7.
Kós Károly: Kalotaszeg. Kolozsvár, 1932. 174.
Ismertetés: Reményik Sándor: Kalotaszeg. Kós Károly könyve. Erdélyi Helikon, 1932. 6. 388—392.
Szemlér Ferenc: Kalotaszeg. Erdélyi Tudósító, 1932. 9. 346—347.
-rei [Szentimrei Jenő]: Kós Károly képeskönyve Kalotaszegről. Ellen-zék, 1932. 298.
Járosi Andor: Kalotaszeg. Kós Károly könyve. Pásztortűz, 1933. 150—151.
Comşa, Vasile: Cinci sate din Ardeal. [Corneşti, Topa-Mică, Berindiş, Sincraiu Almaşului, Mihăieşti.] Cluj, 1933. 199.

- Nagy Ödön: Kalotaszeg. Ifjú Erdély, 1933. 36—37.
 Dóczyiné Berde Amál: Más néven: szín. Keleti Újság, 1939. 268 és Igazság, 1968. 279.
 Katona Szabó István: Kalotaszegi krónika. Új Élet, I. Kalotaszegi Krónika. 1972. 15.; II. Mérai helyzetkép. 1972. 16.; III. Vista. 1972. 17.; IV. Kolozsvár peremén. 1972. 19.; V. Lóna. 1972. 19.; VI. Magyarfenes. 1972. 20.; VII. Az iparosodó Kalotaszeg. 1972. 21.; VIII. Nagykapus rövid története. 1972. 22.; IX. Régi és új vár Gyaluban. 1972. 23.; X. Varjúvári legenda. 1972. 24.; XI. Kalotaszeg fővárosában. 1973. 1.; XII. Akik Bánffyhunyon jártak. 1973. 2.; XIII. Egykézű falu (Bogártelke). 1973. 3.; XIV. Ikerfalú (Daróc és Bogártelke). 1973. 4.

Történelem. Archeológia

- Sombory Lajos: Adatok a Nagy-Almási vár történetéhez. Kalotaszeg, 1890. 9. 111—113.
 Bölöni László: Hogy termettek Kalotaszegen a tatárok és törökök régen? Bánffy-hunyad és Vidéke, 1899. 23.
 Kós Károly: A sebesi várrom. Kalotaszeg, 1912. 6. 7—9.
 Petrán József: A gyalui vár. Kolozsvár, 1908. 15.
 Berde B.: Szucság története. Budapest, 1914. 22.
 Fall Endre: Gyalu vára. Temesvárott, 1917. 55.
 — Huedinul în preajma anului 1926. Huedinul, 1926. 1.
 Lycidas: O mare întrunire a moșilor din Huedin. Huedinul, 1926. 1.
 Orosz Endre: A nagyalmási Dezsővár. Erdély, 1930. 15—19.
 Mítrea Aurel: Un mic istoric asupra Huedinului. Freamătul Școalei, 1938. 5—6. 280—282.
 Szabó T. Attila: Bábony története és települése. Kolozsvár, 1939. 63. és Erdélyi Múzeum, 1939. 35—62., 146—156. és E.T.F. 104.
 Szabó T. Attila: A kalotaszegi nagybirtokok jobbágyságának szolgáltatása és adózása. Kolozsvár, 1940. 36.
 Jakó Zsigmond: A gyalui vártartomány urbáriumi. Kolozsvár, 1944. 482. 7 térkép.
 Kelemen Lajos: Kalotaszeg történelme és műemlékei. Kolozsvári Szemle, 1944. 2. 97—112.
 Chirilă, Eugen—Vasile, Lucăcel: Tezaurul feudal la Aghireș [reg. Huedin] sec. XVI—XVII. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Historia, 1965. 2. 33—55.
 Két kalotaszegi osztozó levél a XVI. századból. Közli: Szabó T. Attila. Magyar Nyelv, 1967. 222—224.
 Egri László: A nagyalmási Dezsővár. Igazság, 1973. 147.
 Jungbert Béla: A gyalui kutatóárok. Igazság, 1973. 190.

Szociográfia

- Kabos Emma: Szucsák és népe. Erdély Népei (az Erdély néprajzi melléklete), 1900. 23—27.
 Cséser Lajos: A kalotaszegi falusi társadalom szervezéséről. Kalotaszeg, 1912. 6. 1—3.
 Kresz Mária: A gyermekkor és az ifjúkor néprajza egy kalotaszegi faluban. Ethnographia, 1944. 3—4. 143—147.
 Schneller Károly: Kalotaszeg népesedési problémái. Hitel, 1944. 5. 273—289.; 6. 347—370.
 Zathureczky Zs. László: Néptáplálkozási vizsgálatok a kolozsmegyei Jegénye községben. Kolozsvári Szemle, 1944. 1. 55—63.
 Nagy Jenő: Kalotaszeg népe. Erdély, 1946. 2. 5—10.
 Kresz Mária: A fiatalság társas élete a kalotaszegi Nyárszón. Néprajzi Közlemények, 1960. 1. 93—121.
 Klein György: Körösfő. Forrásvidék. Egy falu élettereje. Igazság, 1969. 288.
 Vasas Samu: Egyke és cifrázkodás. Korunk, 1971. 9. 1288—1293.
 Keszi Harmath Sándor—Keszi Harmathné Moravszky Edit: A kalotaszegi egykéről. Korunk, 1957. 736.

Gazdasági problémák

- Az alakulófélben levő Kalotaszegi Méhészeti Kör. Kalotaszeg, 1891. 4. 43.; 8. 70.; 13. 117—119.
- Kereskedelmi érdekeink. Kalotaszeg, 1891. 32. 265—266.
- Kalota-szt.-királyi erdő. Bánffyhunyard és Vidéke, 1899. 15.
- B.L. [Bölni László]: A közös erdő és legelő ügye B.-Hunyadon. Bánffyhunyard és Vidéke, 1900. 18.
- A gazda. Kalotaszeg, 1912. 2. 15—17.
- Kós Balázs: Egy falu mezőgazdaságának rajza. [Bábony.] Hitel, 1936. 4. 297—307.
- Solty Ernő: Kalotaszeg mezőgazdasága. Kolozsvári Szemle, 1944. 2. 124—136.
- a. l.: Varrottasok a határban. Igazság, 1973. 141.
- Bajka Pál: Itt gyártják a hibridcsírkét. [Gyalu.] Igazság, 1973. 169.
- Baruzsuly Emil: Hogy Kalotán is gazdagabb legyen az 1974. évi aratás. Igazság, 1973. 215.
- o. -l.: Sorok a Napolact hunyadi részlegéről. Külföldön is ízlik a telemea. Igazság, 1973. 143.
- O[kos] Gy[örgy]: Falufejlesztés — 1973. „Ebben az évben is gazdagabbak lettünk...” [Szentlászló, Körösfő.] Igazság, 1973. 198.
- Ördög Béla: A megnyerhető félév nyomán. A kapusi bányában is törleszteni kell az adósságot. Igazság, 1973. 143.

Közigazgatás. Jog

- Bánffy-Hunyad közügyei. Kalotaszeg, 1890. 3. 36—37.
- B.-Hunyad mezőváros költségvetési előirányzata az 1891-ik évre. Kalotaszeg, 1890. 3. 39—40.
- B.-Hunyad mint törvényszéki székhely. Kalotaszeg, 1890. 12. 149—151.
- A B.-hunyadi piac vámtételei. Kalotaszeg, 1890. 6. 74—75; 7. 81—82.
- Kalotaszeg igazságügyi helyzete. Kalotaszeg, 1890. 2. 23—24.
- B.M.: Legyünk rendezett tanácsú város. Kalotaszeg, 1891. 2. 12—14.; 3. 18—21.; 4. 30—32.
- A bánffy-hunyadi kir. járásbírótság ügyforgalma 1890-ben. Kalotaszeg, 1891. 4. 41—42.
- A bánffy-hunyadi takarékos és segélyegyleti szövetkezet alapszabályai. Kalotaszeg, 1891. 8. 66—67.
- Közvilágításunk. [B.-hunyard.] Bánffyhunyard és Vidéke, 1899. 23.
- T — r.: A községi pénztárhiány. Bánffyhunyard és Vidéke, 1899. 7.
- Bölni László: Bánffy Hunyard régi törvénykezése. Bánffyhunyard és Vidéke, 1900. 25., 26.
- Bölni László: Kalotaszeg, mint külön vármegye. Bánffyhunyard és Vidéke, 1900. 4., 5.
- Szabó T. Attila: A kalotaszegi nagybirtokok jobbágyságának szolgáltatása és adózása. Kolozsvár, 1940. 36.
- Tárkány Szűcs Ernő: Jogszokás-gyűjtés Kalotaszegen. Kolozsvári Szemle, 1943. 1. 64—70.
- Tárkány Szűcs Ernő: Jogi elemek a kalotaszegi népmesékben. Kolozsvári Szemle, 1944. 2. 137—145.
- Tárkány Szűcs Ernő: Körösfői „örökségek” tulajdonjegyei. Néprajzi Közlemények, 1959. 1—2. 47—50.

Művelődés. Oktatás

- A B.-Hunyadon felállítandó népkönyvtárról. Kalotaszeg, 1890. 16. 211—214.
- Koleszár Lajos: Kalotaszegi EMKE kör. Kalotaszeg, 1890. 1. 7—8.
- Kulturális viszonyok B.-Hunyadon. Kalotaszeg, 1891. 7. 57—60.
- Koleszár Lajos: A bánffy-hunyadi állami és községi tanintézetek keletkezése. Bánffyhunyard és Vidéke, 1899. 10., 11., 12.
- i. [Bölni László]: Tanítók köre ülése. B.-Hunyad, 1900. III. 24. Bánffyhunyard és Vidéke, 1900. 13.
- Dr. D.S.: Tantervünkhöz. Bánffyhunyard és Vidéke, 1900. 25.

- Potra Traian: Istoricul școalelor din Huedin. Rolul lor înainte de preluare. Actul naționalizării. Huedinul, 1926. 14.
- Kovács Lajos: Elemi oktatásunk a kalotaszegi egyházmegyében ma. Kalotaszegi Magyar Református Naptár, 1937. 90—92.
- Albrecht Dezső: Falusi iskolásgyermek. Hitel, 1938. 1. 23—33.
- Fall, E.: Monografia școalei primare din Gilău. Cluj, 1939. 70.
- Herepei János: A gyalui iskola régi mesterei. Kolozsvár, 1947. 14.
- Vasas Samu: Tantesület kisvárosban. A Korunk pályázatára beérkezett munka. Korunk, 1967. 10. 1394—1398.
- Cseke Péter: Sárarany, két példányban... Mit olvasnak és mit olvasnának a gyerekek Tordaszentlászlón? Könyvtári Szemle, 1971. 2. 58—60.
- Fekete Károly: Kincskeresők gyalogszerrel. [Csíkpálfalva tanulói Kalotaszegen.] Igazság, 1973. 167.
- Herédi Gusztáv: Találkozó a Riszeg-tetőn. A Hét, 1971. 26.
- Jungbert Béla: Kincskeresés Kalotaszegen. Igazság, 1973. 183.
- Kiss János: „Mindég eszembe jut ez a tábor...” Így nyaralnak Járán a diákok. Igazság, 1973. 178.
- S.K.: Művelődési életünk növekvő igénye Körösfőn. Igazság, 1973. 126.

Egyház

- Bartalis A.: Notitia parochiae Jegenyensis. Kolozsvár, 1794. 127.
- Balogh Gy.: A bácsi rk. plébánia 100 éves emléke. Esztergom, 1867. 42.
- Egyházi ügy. (Ev. ref. egyházmegyei közgyűlés.) Kalotaszeg, 1891. 25. 210—211.
- Csomor Lajos: Volt-e Egeresen apátság? Erdélyi Múzeum, 1911. 223—232.
- Bokor Márton: Egyházközségeink története. Kalotaszegi Magyar Református Naptár, 1937. 106—130.
- Egyházmegyénk névtára 1936. évben. Kalotaszegi Magyar Református Naptár, 1937. 137—147.
- Ady László: Kalotaszeg reformátussága. Kiáltó Szó, 1942. augusztus. 89—91.
- Szabó G.: Kalotaszegi szerzetesek és kálvinista pásztorok. Kiáltó Szó, 1942. 6. 67—68.

Egészségügy

- Jegenyefürdő. Kalotaszeg, 1890. 1. 15—19.
- Köteles tüzoltóság Bánffy-Hunyadon. Kalotaszeg, 1890. 3. 37—38.
- A Bánffy-Hunyadi kórház. Kalotaszeg, 1891. 18. 153—155.
- Jegenyefürdő. Régi feljegyzések Jegénye gyógyvizeiről. Kalotaszeg, 1891. 27. 226—228.
- Jegenyefürdő. Erdély, 1892. 48—51.
- Hunyadi: Jegénye-fürdőről. Erdély, 1893. 255—257.
- B.L. [Bölöni László]: Egy fontos helyi ügy. [Közegészség.] Bánffyhunad és Vidéke, 1900. 6.
- Kazay K.: Jegénye gyógyfürdő, climaticus hely... Nagyvárad, 1904. 16.
- Gomoiu, I. și Rîmneanțu, P.: Ancheta sanitară din Gilău jud. Cluj. Buletinul eugenic și biopolitic, 1929. 9—10. 257—285.
- Gomoiu, I. și Rîmneanțu, P.: Fragmente din Raportul asupra Anchetei din Plasa Sanitară de demonstrație Gilău jud. Cluj. Buletinul eugenic și biopolitic, 1929. 11—12. 334—368.; 1930. 1—2. 13—42.
- Roșca, Alexandru: Cercetări asupra inteligenței populației din circumscripția sanitară model cu centru Gilău. Buletinul eugenic și biopolitic, 1929. 7—8. 193—204.
- Zolog, Mihai etc.: Activitatea plasei sanitare model Gilău pe anii 1931—1933. Buletinul eugenic și biopolitic, 1934. 1—6. 3—126.
- Zolog, M. și Prodan, I.: Plasa sanitară model Gilău. Raport de activitate pe anii 1931—1936. Buletinul eugenic și biopolitic, 1937. 1—3. 3—42.
- Czimmer Anna: Orvosi vonatkozású néprajzi adatok a Kalotaszegről. Kolozsvár, 1948. 20.
- Kultsár Sándor: Helyzetkép Kalotaszeg egészségügyéről. Kolozsvári Szemle, 1943. 2. 26—135.

Geológia

- Koch Antal: Jelentés a gyalui havasok északi szélén, a Kalotaszegben és a Vlegyásza hegységben az 1884. évben végzett földtani részletes fölvételről. Földtani Közlöny, 1885. 284—295.
- Koch Antal: Bánffyhunyard vidéke. Földtani fölvétel. Budapest, 1889. 36.
- Pály M.: A gyalui havasok nyugati részének geológiai viszonyai. Budapest, 1899. 16.
- Szádeczky Gyula: Az egeresvidéki gyps és barnaszén képződéséről. Kolozsvár, 1900. 14.
- Hoffer András: A Kiskapus és Gyeróvásárhely közötti terület geológiai viszonyai, különös tekintettel az eruptív kőzetekre. Doktori értekezés. Kolozsvár, 1909. 53.
- Papp S.: A gyalui havasok közettani és geológiai viszonyai. Kolozsvár, 1909. 74.
- Ferencci István: A Nagyhugyin „trachyt“-jának közettani vizsgálata. Múzeumi Füzetek, 1915/16. 217—224.
- Szádeczky L.: Munții ascunși din Nord-vestul Transilvaniei: Continuarea masivului Gilău. 6. Extras din: Dări de seamă ale ședințelor Inst. Geologic, 1925.
- Lațu, Victor N.: Contribuții la studiul calcografic al mineralizărilor apomagnetice din munții Gilăului. Zăcămintul de stibină dela Gilău. Timișoara, 1941. 17.
- Mészáros Miklós: Adatok a Kolozsvártól nyugatra található mérai szintben előforduló Calianassa nem paleoecológiai viszonyaihoz. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1957. 191—194.
- Berindei Ignatie: Relieful structural din bazinul văii Leghia. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1958. 1. 69—81.
- Imreh József—Imreh Gabriella: Új cölesztin lelőhely Zsobokon (Jebuc) és Sztánán (Stana). Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1958. 1. 145—155.
- Imreh József—Imreh Gabriella: Rostos cölesztin Kalotánádsról. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1959. 1. 133—138.
- Mirza, Ioan: Date noi asupra virstei tufului de Ghiriș. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1960. 1. 121—134.
- Stoicovici, Eugen—A. Trif: Contribuții la cunoașterea granitizării în regiunea Muntele Mare—Munții Gilăului. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1961. 1. 71—82.
- Gábos Lajos: Új tengeri sün faj a Băile-Leghia-i (Jegenyefürdő) középső eocénból. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1962. 2. 75—80.
- Pop, Gheorghe: Istoria morfogenetică a vechii suprafețe de eroziune „Fărcaș“ din munții Gilăului. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1962. 1. 89—110.
- Savu, Alexandru: Contribuții la studiul evoluției rețelei hidrografice din bazinul Almaș-Agrij. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1962. 1. 75—87.
- Trif, Aurica—Eugen Stoicovici: Studiul ciclurilor sedimentare din complexul metamorfic al Munților Gilăului—Muntele Mare. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1964. 1. 7—27.; 2. 31—38.
- Marosi Paul—I. A. Maxim—N. Mészáros: Date noi asupra structurii geologice a bazinului Huedin. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1964. 2. 39—51.
- Marosi Paul—I. A. Maxim—N. Mészáros—I. Soós: Orizont acvifer artezian în eocenul superior al bazinului Huedin. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1965. 1. 51—63.
- Stoicovici, Eugen—I. Mureșan: Contribuții la cercetarea fenomenelor de alunecare din sectorul Șatra-Căpuș al zăcămintului de limonit oolitic. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1968. 2. 3—14.
- Nicoric, Eugen: Prezența tortonianului inferior la Poieni—Ciucea. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1969. 2. 57—62.
- Suraru, Nicolae: Über eine vollmarine Fauna der Zimborer Schichten im unteren Becken des Almaș-Tales. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1969. 2. 45—56.
- Tudoran, Petru: Observații geomorfologice în depresiunea Almaș—Gurahonț. Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia, 1969. 1. 137—144.

Stoicovici, Eugen—N. Mészáros: Prezența unui nivel de tufuri andezitice la baza oligocenului, în orizontul de Mera, la vest de Cluj. *Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Mineralogia*, 1970. 1. 3—12.

Földrajz

- Balassa József: Meddig terjed a Kalotaszeg? *Kalotaszeg*, 1891. 3. 22—23.
Czuczaj János: Meddig terjed Kalotaszeg? *Kalotaszeg*, 1891. 4. 33—34.
Hangay Oktáv: Utazásaim az Andrássy-havasokban. *Erdély*, 1892. 154—159.
Szádeczky Lajos: Az Andrássy havasokban. *Erdély*, 1894. 372—377.
Pályi Mór: Képek a gyalui havasokból. *Kolozsvár*, 1897. 47.
Pályi Mór: Képek a gyalui havasokból. *Erdély*, 1897. 57—61., 70—73., 86—90.
— Az Andrássy-havasi menedékház fölavatása. *Erdély*, 1898. 93—94.
Vincze Ferenc: A kalotaszentkirályi Kőhegyről. *Erdély*, 1898. 75.
Herrmann A. felkőszöntője a retyiczeli menedékház felavatásán. *Bánffyhunad és Vidéke*, 1899. 5.
Ruzitska Béla: Turista körút a Gyalui-havasokban. *Erdély*, 1907. 66—79.
Ruzitska Béla: Lábszánkán a Gyalui-havasokban. *Erdély*, 89—94.
Ruzitska Béla: Kirándulás a Gyalui-havasokba és az erdélyi Érchegeységbe. *Erdély*, 1910. 106—126.
Ruzitska Béla: Kirándulás a Gyalui-havasokon át a Skerisorai jégbarlanghoz, Ordinkus-völgybe és a Nagy-Biharra. *Erdély*, 1914. 65—78. 88—96.
Balogh Ernő: A Vlegyásza vidéke. *Pásztortűz*, 1935. 259—261.
Balogh Ernő: *Erdély. Gyalui-havasok. Pásztortűz*, 1935. 478—480.
Tulogy János: *Kalotaszeg földrajza. Kolozsvári Szemle*, 1944. 2. 113—121.
Papp Júlia: Izvoru Crișului, o comună de meșteșugari din depresiunea Huedin. *Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Geologia—Geographia*, 1962. 2. 81—93.

Biológia

- Semayer Vilibald: Bánffy-Hunyad magyar lakosságának somatológiai vázlata. *A Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Oszt. Értesítője*, 1901. 3. 33—50.; 5. 67—96.; 6. 101—114.
Resmeriță, I.: Studii de vegetație și agrotehnice asupra finetelor de Arrhetero-Festucetum sulcatae din Valea Someșului și a Nadășului. *Studii. Cercetări de Agronomie*, 1958. 9. 1—4.
Ujvárosi M.: Pflanzensociologischen Skizzen aus der Umgebung vom Sztána in Siebenbürgen. *Borbásia*, 1947. 1—6.
Csűrös Št.—Resmeriță, I.—Csűrös-Káptalan, M.: Die Ökostruktur der Arrhenatherum Elatius-Wiesen aus dem Huedin-Becken. *Studia Universitatis Babeș—Bolyai, Series Biologia*, 1967. 2. 5—7.
Csűrös Ștefan—Ioan Resmeriță—Margareta Csűrös-Káptalan: Cercetări de vegetație în Bazinul Huedinului. *Contribuții Botanice*, 1969. 211—222.

Nyelvészet

- Balassa József: *Kalotaszeg nyelvjárása. Kalotaszeg*, 1890. 1. 5—7.
Jankó János: A kalotaszegi határelvezésekből. *Hunfalvy-album. Hunfalvy Pál félszázados akadémiai tagsági emlékére kiadják tisztelői. Budapest*, 1891. 82—88.
Szabó T. Attila: A bábonyi népnyelv igealakjai. *Debrecen*, 1939. 19.
Szabó T. Attila: A kalotaszegi helynévanyag vízrajzi szókincse. *Az Erdélyi Tudományos Intézet Évkönyve 1940—41.* 221—250.
Ady László: *Magyarkapus helynevei. Kolozsvár*, 1941. 21.; *ETF 124.*; *Erdélyi Múzeum*, 1941. 80—98.
Szabó T. Attila: Az í-zés állapota a bábonyi népnyelvben. *Erdélyi Múzeum*, 1943. 343—344.
Nagy Jenő: *Család-, gúny- és ragadványnevek a kalotaszegi Magyarvalkón. Kolozsvár*, 1944. 11.; *Erdélyi Múzeum*, 1944. 108—116.; *ETF*, 176.

- Nagy Jenő: Adalék a kalotaszegi Magyar-Valkó népi mesterségének szókincséhez. Erdélyi Múzeum, 1945. 94—98.
- Márton Gyula: Gúny- és melléknevek Magyarbándról és Jegenyéről. Erdélyi Múzeum, 1945. 88—93.
- Szabó T. Attila—Gálffy Mózes—Márton Gyula: Kalotaszeg és vidéke. 12 nyelvtérképlap bevezetővel. Mutatvány a Magyar Nyelvtanász próbagyűjtéseiből. Szerk. Bárczi Géza. Budapest, 1947. IX., 12.
- Vámszer Márta: A kalotaszegi nyelvjárás íra vala, írá vala-féle igealakjáról. Studia Universitatis Babeş—Bolyai, Series Philologia, 1959. 2. 179—185.
- Márton Gyula: Az íkes ragozás állapotáról a Fekete-Körös völgyében. Studia Universitatis Babeş—Bolyai, Series Philologia, 1960. 2. 47—55.
- Csák László: Méra keresztnevei (1818—1960). Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1962. 2. 289—304.
- Szabó Zoltán: A kalotaszegi nyelvjárás igeképző-rendszere. Budapest, 1965.
- Szabó T. Attila: Kalotaszeg tájszólásáról. Igazság, 1968. 279.
- Vámszer Márta: A kalotaszegi nyelvjárás igealakjai. Bukarest, 1972.

Folklor

- Bánffy-Hunyadi régi népdalok. Molnár Anna gyűjteményéből. Kalotaszeg, 1890. 20. 245.
- Kalotaszegi karácsonyi versek. Zilahi György gyűjteményéből. Kalotaszeg, 1890. 20. 242—243.
- Kalotaszegi népdalok. Zilahi György gyűjteményéből. Kalotaszeg, 1890. 4. 69—70.: 7. 92—93.; 19. 233—234.
- Kalotaszegi cigány népdalok. Gyűjtötte Herrmann Antal. Kalotaszeg, 1890. 3. 44—45.; 4. 55.; 7. 91—92.; 9. 118.; 15. 194—195.; 1891. 3. 24—25.; 29. 245.
- A kecske és fiai. Kalotaszegi cigány népmese. Gyűjtötte Herrmann Antal. Kalotaszeg, 1890. 4. 69.
- A nagy tolvaj. Kalotaszegi cigány népmese. Gyűjtötte Herrmann Antal. Kalotaszeg, 1890. 4. 67—68.
- Nagyalmási karácsonyi ének. Közli: Eötvös Albert. Kalotaszeg, 1890. 21. 259.
- Vistai népdalok. Möricz Iduska gyűjtéséből. Kalotaszeg, 1890. 9. 120—121.; 14. 184.; 15. 201—202.; 1891. 5. 49—50.; 15. 142—143.
- Bátky Zsigmond: Tamás Kata, a bánffy-hunyadi „nótafa”. A Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Oszt. Értesítője, 1900. 2. 26—28.
- Delly Szabó Géza: Eredeti székely-csángó és kalotaszegi népdalok. Cluj-Kolozsvár, 1925. I—II. füzet. Ugyanaz, énekhangra zongorakisérettel. 1927. I—VI. füzet. Ugyanaz. 1932. I—V. füzet.
- Ismertetés: Veszprémi Lajos: Eredeti székely-csángó és kalotaszegi népdalok. Ellenzék, 1925. 156.
- Fazekas Bertalan: Székely, csángó és kalotaszegi népdalok. Ellenzék, 1927. 75.
- Nemcs Elemér: Delly Szabó G.: Székely, csángó és kalotaszegi népdalok. III—V. füzet. Pásztortűz, 1932. 3. 37.
- Delly Szabó Géza: Nótabokréta. 77 eredeti magyar székely, csángó és kalotaszegi népdal vegyeskarra. Cluj, 1935. I—III. füzet.
- Niculescu-Varone, G. T.: Folklor românesc din Ardeal, comuna Nadăşu, plasa Huedin, jud. Cluj. Bucureşti, 1935. 72.
- Crişan, I.: Schiţă folclorică a comunei mele „Aghireş” jud. Cluj. Freamătul şcoalei, 1938. 5—6. 243—253.
- Kalotaszegi népmesék. Elmondja Bene Lajos. Biczó András rajzaival. I—III. kötet. Budapest, 1941.
- Kovács Ágnes: A kalotaszegi Ketesd mesekincse. Erdélyi Múzeum, 1944. 386—423.
- Kovács Ágnes: Kalotaszegi népmesék. Budapest, 1944 = Új magyar Népköltészeti Gyűjtemény, 5—6.
- Ismertetés: Banó István: Kovács Ágnes, Kalotaszegi népmesék. Ethnographia, 1944. 3—4. 177.
- Faragó József: Karácsonyi köszöntő [Magyarkiskapus]. Utunk, 1947. 25.
- Faragó József: Húsvéti rigmus [Magyarkiskapus]. Utunk, 1948. 3.

- Almási István: A Kádár Kata-ballada kalotaszegi változata. Varianta din Calata a baladei Kádár Kata. Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények, 1960. 339—341.
- Olosz Katalin: Buzog még a forrás [A magyargyerómonostoriak költészetéből]. Igazság, 1968. november 23.
- Balladák könyve. Élő hazai magyar népballadák. Kallós Zoltán gyűjtése. Szabó T. Attila gondozásában. Bukarest, 1970. 677. [Kalotaszegi balladák felsorolva a 659—660. oldalon.]
- Kalotaszegi népballadák. Művelődés, 1970. 2. 31—33.
- A Nap húga meg a pakulár. Marosmenti, kalotaszegi és mezőségi mesék. Gyűjtötte és a bevezetőt írta Nagy Olga. Kolozsvár, 1973. 170.

Néprajz

Szokások

- Czuczka János: Kalotaszegi népszokások. Kalotaszeg, 1891. 5., 7., 9., 11., 12., 13., 16., 17.
- „Leány-búcsúztató“. Feljegyezte: Heller Vilma. Kalotaszeg, 1891. 32. 270.
- Jankó János: A kalotaszegi és erdélyi magyarságról. Kolozsvár, 1892. 27. Különnyomat az Erdély 1892. 1., 2., 3. számaiból.
- Jankó János: Kalotaszeg magyar népe. Néprajzi tanulmány. 11 tábla rajzzal és 1 térképpel. Budapest, 1892. VIII + 223.
- Kalotaszegi esküvő. Erdély, 1906. 178—180.
- Adatok téli néphagyományaink ismeretéhez. Hetven néprajzi gyűjtő munkája alapján összeállította: Makkai Endre és Nagy Ödön. Kolozsvár, 1939. 202. [Kalotaszeg: 58—103.]; ETF 103.
- Kresz Mária: A pályázás Nyárszón. Néprajzi Értesítő, 1943. 3—4. 173—176.
- Nagy Jenő: Lakodalom a kalotaszegi Magyarvalkón. Kolozsvár, 1943. 17. Különnyomat az Erdélyi Múzeum 1943. 3—4. 391—405.; ETF 168.
- Gálffy Mózes: Szalmakalapkészítés a kalotaszegi Jákótelkén. Erdélyi Múzeum, 1944. 184—191.
- Márton Gyula: Népi köszöntések Kalotaszegről és vidékéről. Erdélyi Múzeum, 1944. 135.
- Nagy Jenő: Zsindelyfaragás a kalotaszegi Magyarvalkón. Erdélyi Múzeum, 1944. 196—197.
- Faragó József: Magyarkapusi gyermekhangszerek. Erdélyi Múzeum, 1946. 59—63.
- Szabó T. Attila: Kopjafás-zászlós temetkezés a kalotaszegi Zsobokon. Erdélyi Múzeum, 1946. 86.
- Faragó József: Legényavatás Magyarkiskapunon. Erdélyi Múzeum, 1947. 112—118.
- Kós Károly, ifj.: A kalotaszegi kosarazó juhászat. Miscellanea Ethnographia, 1947. 3—26. = Erdélyi Néprajzi Tanulmányok 9.
- Kós Károly, ifj.: „Plugul Satului“ din colecțiile Muzeului Etnografic al Transilvaniei. Muzeul Etnografic al Transilvaniei, 1957—1958. 295—302.
- Kresz Mária: Játék a Kalotaszegi Nyárszón. Néprajzi Közlemények, 1959. 5. 172—203.
- Csete Balázs: Karácsonyi és újévi népszokások a kalotaszegi Nyárszón. Néprajzi Közlemények, 1960. 1. 122—134.
- Nagy Jenő: Tanulságos és jelentős fejezet. = Hagyományörzés és hagyományápolás. Igazság, 1973. 159.

Népviselet

- Kóváry László: A kalotaszegi magyar nép. Magyarország és Erdély képekben. 1854. 135—137.
- Jankó János: Kalotaszeg magyar népe. Budapest, 1892.
- Kós Károly: Magyar ruházat [Kalotaszegi]. Kalotaszeg, 1912. 10. 6—10. (3 rajz)
- Szilády Zoltán: A székely és kalotaszegi ház és viselet. Erdélyi Helikon, 1933. 2. 141—143.
- Kós Károly: Három népviselet. Erdélyi Helikon, 1935. 1. 11—14.
- Szabó T. Attila: A kalotaszegi női öltözködés. Néprajzi Értesítő, 1941. 272—273.

- Palotay Gertrud: Magyar hatások a románok ruházatában Kalotaszegen és vidékén. Ethnographia, 1947. 19—40. 173—186.
Különnyomat: Az Ethnographia Füzetek 14.
- Kresz Mária: A gyermekek és fiatalok viselete a kalotaszegi Nyárszón. Néprajzi Értesítő, 1957. 104—121.
- Nagy Jenő: A kalotaszegi magyar népi öltözet. Bukarest, 1957. 65.
Ismeretetés: Szabó T. Attila: Kalotaszegi népi öltözet. Utunk, 1959. 7.
- Kós Károly: A kalotaszegi muszuj. Művelődés és Hagyomány, 1964. 153—180.

Népművészet

Általános problémák

- Herrmann Antal: Kalotaszegi Múzeum. Kalotaszeg, 1890. 8. 101—102.
- Kriesch A.: Mit jelent hát a kalotaszegi művészet? Budapest, 1903. 40.
- Lippich Elek: Beszélgetés a művészetről és Kalotaszeg. Magyar Iparművészet, 1903. 6. 12.
- Malonyai Dezső: A magyar nép művészete I. A kalotaszegi magyar nép művészete. Budapest, 1907. 286. 280 kép, XVII tábla.
- Kómúves Lajos: Kalotaszeg varázsereje a művészetre. Pásztortűz, 1929. 221—222.
- Czirják Károly: A Kalotaszegi Néprajzi Múzeum. Erdélyi Fiatalok, 1933. 3. 83—84.
- Szász Ferenc: Kalotaszeg kincsháza. Pásztortűz, 1933. 390.
- Kovács László: Virágoskert. (A Kalotaszegi Néprajzi Múzeum kapunyitása.) Erdélyi Helikon, 1940. 8. 577—578.
- Ortutay Gyula: A magyar népművészet I—II. II. kötet. Erdély. Budapest, 1942. [Sok színes és egyszínű kép Kalotaszegről.]
Ismeretetés: Debreczeni László: Széljegyzetek egy népművészetünkről szóló munkához. Erdélyi Múzeum, 1942. 1. 153—178.
- Jánosházy György: Kalotaszeg a művészetben. Kolozsvári Szemle, 1944. 2. 149—153.
- Bodó Erzsébet, Sz.: A nép művészete. Dolgozó Nő, 1950. 1. 28—29.
- Vasas Samu: Népművészet és üzlet. Az elkorcsosulás ellen. Igazság, 1970. 48.
- Baruzsuly Emil: Meghívó a kalotai falumúzeumba. Igazság, 1973. 111.
- Sebestyén Kálmán: Amire még szüksége lenne a jövő népművészeti központnak. [Körösfő.] Igazság, 1973. 123.

Építkezés

- Bátky Zsigmond: Néhány adat Bánffyhunyadiak és környékének népies építkezéséhez. Néprajzi Értesítő, 1907. 50—70.
- A körösfői templom tornya. Kalotaszeg, 1912. 7. 6—9.
- Kós Károly: A nagypetri-i református templom. Kalotaszeg, 1912. 2. 10—14. [3 rajz]
- Kelemen Lajos: A vistai református templom. Pásztortűz, 1927. 460—464.
- Kelemen Lajos: A vistai templom belső díszítményei. Pásztortűz, 1927. 483—488.
- Balogh Ilona: Magyar fatornyok. Néprajzi Füzetek, 1934. [Kalotaszegi adatok, 161—165.]
- Szabó T. Attila: A bábonyi népi építkezés néhány emléke. Erdély, 1938. 19—22.
- Kós Károly: Erdei lak. Egy kalotaszegi képsorozat elé. Erdélyi Helikon, 1940. 6. 375—382.
- Szabó T. Attila: A kalotaszegi házépítés történetéhez. Ethnographia, 1940. 94—95.
- Ady László: A magyarkapusi XVIII. századbeli cinteremajtó és népi mestere [Beke István]. Erdélyi Múzeum, 1947. 95—96.
- Gönyei Sándor: Kalotaszegi jármos csűrök. Ethnographia, 1957. 504—511.

Faragás

- Bene Lajos: Kalotaszegi fejfák. Erdély, 1905. 118—121.
- Biczó Ilona: Nagykőrösi fejfák. Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Oszt. Értesítője, 1908. 1—2. 166—173.
- Két kalotaszegi kapu. Képeinkhez. Kalotaszeg, 1912. 3. 10—12. [2 rajz]

Nagy Géza: Kalotaszegi fejfa Szenczi Molnár Albert sírján. Páztortúz, 1940. 462—464.

Bokor Imre: Emlékezés Kalotaszegre. Magyar Nyelvőr, 1946. 24.

Nagy Jenő: Orsófaragás a kalotaszegi Magyarvalkón. Ethnographia, 1947. 264—266.

Hímzés

Kalotaszegi varrottas-album. (Régi magyar hímzés-minták gyűjteménye.) Szerkesztik: Péntys József és Szentgyörgyi Lajos. Kolozsvár, 1888. 16.

Ismertetés: A „Kalotaszegi varrottas album“. Kalotaszeg, 1890. 1. 24—26.

Gyarmathy Zsigáné: Tarka képek a kalotaszegi varrottas világból. Budapest, 1896. 101.

Bátky Zs.: Kalotaszegi varrottások. Budapest, 1925. 32.

Undi M.: Kalotaszegi írásos hímzés. Budapest, 1933. 28.

Palotay Gertrud: Török hagyaték a kalotaszegi hímzésekben. Budapest, 1937. 13.

Fekete Károly: Kata néni Valkőről [Vincze P. Kata]. Igazság, 1968. november 23.

Szentimrei Judit: Kalotaszeg országszerte híres varrottasai. = Hagyományörzés és hagyományápolás. Igazság, 1973. 159.

Vasas Samu: Varrottasaink eredetiségét féltőn őrizte [Kónya Gyuláné Schéfer Teréz]. Igazság, 1973. 81.

Vér Istvánné: 300 varró lány. = Hagyományörzés és hagyományápolás. Igazság, 1973. 159.

Bútorfestés

Tombor Ilona: Kalotaszegi templomok festett asztalosmunkái. Budapest, 1947. 43.

Kós Károly, ifj.: Vista virágai. Bútor fest az eladó lány. Igazság, 1971. 152.

Kós Károly, ifj.: Vistai bútorfestés. Dolgozó Nő, 1971. 6. 12—13.

Fazekasság. Csempe

Szabó T. Attila: Kalotaszeg régi fazekasságának történetéhez. Erdélyi Múzeum, 1945. 122—124.

K.J.: Az utolsó járai fazekasnál. Igazság, 1973. 175.

Kós Károly, dr.: Népi kandallók és kályhacsempék az erdélyi magyarság körében.

„Kós K.: Népélet és néphagyomány. Tíz tanulmány“ Bukarest, 1972. 173—180.

Végh Olivér: Volt-e Kalotaszegen fazekasság? Igazság, 1973. 111.

Zene. Tánc

Bartók Béla: Dialectul muzical al poporului român din Huedin. „Bartók B.: Inseamnări asupra cîntecului popular“. București, 1956. 300—312.

Vasas Samu: Sajátos táncok, valódi értékek. Örökség Kalotaszeg. Igazság, 1968. XII. 20.

Színjátás

Marton Lili: Ősi népviseletében, pompás színházi előadás keretében mutatkozott be Kalotaszeg a városnak. [Szentimrei Jenő: Csáki bíró lánya.] Ellenzék, 1936. 6.

Kemény János: Kalotaszeg a színpadon. [Szentimrei Jenő: Csáki bíró lánya.] Erdélyi Helikon, 1936. 2., 143—144.

Szentimrei Jenő: Jó estét, jó estét Csáki bírónénak. Páztortúz, 1944. 520—522.

Morvay Pál: Levél a román televízió magyar adása szerkesztőségének. [„Csáki bíró lánya“ felújítását kéri.] A Hét, 1971. 10.

Kovács Pali Ferenc: Műkedvelő színjátások műsorából. [Kalotaszeg falvaiban.] Igazság, 1973. 99.

Szépirodalom

Gyarmathy Zsigáné: Kalotaszegi leányok. Erdély Népei (az Erdély néprajzi melléklete), 1900. 2—5.

Kós Károly: Régi Kalotaszeg. Magyar Iparművészet, 1911. 157—215.

Parsian Kálmán: A „kalotaszegi asszony“ [Gyarmathy Zsigáné]. Erdélyi Lapok, 1911. 23. 700—703.; 24. 728—731.

- Persian Kálmán: Kalotaszeg nagyasszonyáról, Gyarmathy Zsigánéről. Endrődi Sándor előszavával. Kolozsvár, 1911. 36.
- S.K.: Egy kalotaszegi mágnás [Bánffy Miklós]. Kalotaszeg, 1912. 7. 7—9.
- Berde Mária: Gyarmathy Zsigáné hagyatéka. Pásztortűz, 1922. 381—382.
- Kós Károly: Ady Endre és Kalotaszeg. Erdélyi Helikon, 1928. 2. 81—82.
- Debreczeni László: Emlékezés Kalotaszeg nagyasszonyára. [Gyarmathy Zsigáné.] Pásztortűz, 1930. 177—178.
- Folbert Ottó: Kalotaszegi utam. Kós Károly ötvenedik születésnapjára. Erdélyi Helikon 1933. 10. 681—684. [1 kép]
- Jékely Zoltán: Kalotaszegi elégia [vers]. Pásztortűz, 1937. 114—115.
- Kós Károly: Varju nemzetség. Kolozsvár, 1940. 304. K.K.: Varju nemzetség. Történelmi regény. Az előszót és jegyzeteket írta Szócs István. Bukarest, 1966. 273.
- Horváth Elek: MórícZ Zsigmond KalotásZegen. Erdélyi Helikon, 1942. 10. 638—641.
- Berde Amál, Dóczyiné: A kalotaszegi asszonyról. [Gyarmathy Zsigáné] Kolozsvári Szemle, 1944. 2. 146—148.
- Kós Károly: Budai Nagy Antal. Színjáték négy felvonásban. Kolozsvár, 1947. 92.
- Szilágyi András: BánffyhunYad szebb lesz mint volt. [riport] Utunk, 1957. 11.
- Katona Szabó István: Borika. Regény. Bukarest, 1959. 278. Katona Szabó István: Borika. Regény. Az utószót írta Hajdú Zoltán. Bukarest, 1963. 305.
- Kós Károly: Kalotaszeg felfedezése. Igazság, 1968. november 23.
- Kós Károly: Kalotaszegi vállalkozás. Balogh Edgár bevezetőjével. Korunk, 1971. 10. 1501—1512.
- Fekete Károly: Aki a varrottast világhírűvé tette. [Gyarmathy Zsigáné] Igazság, 1972. július 8.
- Kósa László: Kalotaszeg ösvényein. Tiszatáj, 1972. 11.
- Ismertetés: Kalotaszeg vonzáskörében. Korunk, 1973. 2. 323—324.
- Kádár János: Tejmérés Inaktelkén [riport]. Igazság, 1973. 106.
- Fekete Károly: Nyár a Sebes-Körös forrásánál. Igazság, 1973. 196.

Kiadványok

- Kalotaszeg. Bánffy-Hunyad és vidéke közművelődési, közgazdasági és társadalmi érdekeit képviselő heti lap. Együttal Jegenyefürdő értesítője. Felelős szerkesztő: Bölöni László. Födolgozótársak: Gyarmathy Zsigáné és Herrmann Antal. Bánffy-Hunyad, 1890—1891.
- Ismertetés: Herrmann Antal: A „Kalotaszeg“ jövőjéről. Kalotaszeg, 1890, 7. 82—84.
- A „Kalotaszeg“ előfizetői. Kalotaszeg, 1890. 3. 35.; 8. 106—107.
- Vélemény a „Kalotaszeg“-ről. Kalotaszeg, 1891. 4. 34—35.
- Herrmann Antal: A „Kalotaszeg“ t. olvasóihoz és „Kalotaszeg“ közönségéhez. [Meggzúnik a „K.“] Kalotaszeg, 1891. 35. 281—282.
- A „Kalotaszeg“ ügye. Kalotaszeg, 1891. 35. 282—283.
- Jegenyefürdő Értesítője. A Kalotaszeg melléklapja. Kiadja a jegenyei gyógyfürdő igazgatósága. Megjelenik a fürdőévadban jul.—aug. hónapban naponta. Jegenyefürdő, 1891.
- BánffyhunYad és Vidéke. Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap. Felelős szerkesztő: Dávidovics Sándor. Bánffy-Hunyad, 1899—1900.
- Kalotaszeg. Képes hetilap. Szerkeszti Kós Károly. BánffyhunYad, 1912.
- Ismertetés: D.L. [Debreczeni László]: „Kalotaszeg“. Kós Károly képes hetilapja. Erdélyi Fiatalok, 1933. 2. 63—65.
- Huedinul cultural, economic, social. Organ oficios al Despărțământului Asociațiunei pentru literatură și cultura poporului român. Redactor: Nic. Cristofir. Director: Aurel Munteanu. Huedin, 1925—1926.
- Glasul Moșilor. Revistă literară, culturală, informativă. Redactor: N. Cristofir. Director: Sabin G. Truția. Huedin, 1926.
- Darkénu. — Utunk. Megjelenik minden hó elsején és tizenötödikén. Szerkeszti: Kohn Jichák. Huedin, 1931—1934.
- Kalotaszegi Hírek. Független politikai hetilap. Szerkesztő: Lőb Vilmos. Huedin, 1932—1933.
- Kalotaszegi Magyar Református Naptár. A lelkészi- és tanítókar közreműködésével összeállította Bokor Márton. Cluj, 1936.

VÁCZY LEONA összeállítása